

Portfele i udziały

Ponad połowę wyniku sektora banków spółdzielczych w I półroczu 2008 r. wypracowało 135 BS-ów – wynika z analizy Departamentu Bankowości Spółdzielczej Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

Wynik finansowy netto sektora BS-ów zwiększył się aż o 42,0 proc., natomiast wynik odsetkowy o 30,3 proc. Tak wysoka dynamika dochodów to w dużej mierze efekt wzrostu stóp procentowych, z którymi powiązane są rolnicze kredyty preferencyjne. Wpływ na dynamikę wyników miał też stosunkowo niski poziom ujemnego salda rezerw. Mimo wzrostu aktywów o 8,5 proc. ich udział w całym sektorze obniżył się o 2 pkt. proc. w stosunku do grudnia 2007 r. Najszybciej, bo aż o 41 proc. powiększyły aktywa oddziały instytucji kredytowych, głównie jednak z powodu ich niskiej bazy wyjściowej. Pogłębił się spadek udziału rynkowego BS-ów w wolumenie kredytów podmiotów niefinansowych.

Dywidenda nie dla wszystkich

Dariusz Twardowski, dyrektor Departamentu Bankowości Spółdzielczej Urzędu KNF podkreśla, że sektor BS-ów skierował na zwiększenie swoich funduszy własnych aż 97 proc. ubiegłorocznego zysku, a 145 BS-ów zrezygnowało w ogóle z wypłacenia dywidendy. W I półroczu br. fundusze własne całego sektora bankowego wzrosły o 4,7 proc. (z 61,8 do 64,7 mld zł), banków komercyjnych o 4,0 proc., spółdzielczych o 14,1 proc. Wszystkie banki spełniały wymóg posiadania minimalnych funduszy – 5 mln euro (komercyjne), 1 mln euro (spółdzielcze) i 20 mln euro (zrzeszające).

Zdaniem dyrektora Twardowskiego oznacza to, że polityka budowy kapitałów nadal jest kontynuowana.

Pomimo koniunktury w gospodarce poziom należności zagrożonych wzrósł z 22,7 do 23,9 mld zł. Tak znaczące pogorszenie portfeli banków odnotowano po raz pierwszy od początku 2004 r. Wzrost kredytów zagrożonych

i rezerw w sektorze komercyjnym był wyższy dwukrotnie niż w BS-ach.

Analitycy zwracają uwagę, że banki komercyjne szybciej niż spółdzielcy rozbudowują sieć placówek. O ile w latach 2004–2005 zmniejszały ich liczbę, obecnie w większości zmieniły tę strategię. Pozyskiwanie środków z lokat jest dla nich bardziej opłacalne i łatwiejsze niż na dotkniętym perturbacjami rynku międzybankowym. Duże instytucje finansowe mają czym zachęcać swoich menedżerów i pracowników. Średniomiesięczne wynagrodzenie brutto w bankach komercyjnych wynosi 5,5 tys. zł, natomiast w bankach spółdzielczych – 3,4 tys. zł.

Marże pod presją konkurencji

W I półroczu br. nie zmienił się przeciętny współczynnik wypłacalności BS-ów (13,8 proc.), chociaż w całym sektorze nastąpiło jego obniżenie z 12,1 do 10,8 proc. KNF ocenia,

DYNAMIKA DEPOZYTÓW BANKOWYCH (w proc.)

	Dynamika w bankach spółdzielczych		Dynamika w sektorze bankowym	
	2007 2006 = 100	VI 2008 2007 = 100	2007 2006 = 100	VI 2008 2007 = 100
1. Depozyty podmiotów gospodarczych	121,2	88,9	115,0	95,6
2. Depozyty gospodarstw domowych	113,2	103,9	109,9	111,0
3. Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	114,1	102,8	111,6	105,8

Źródło: KNF

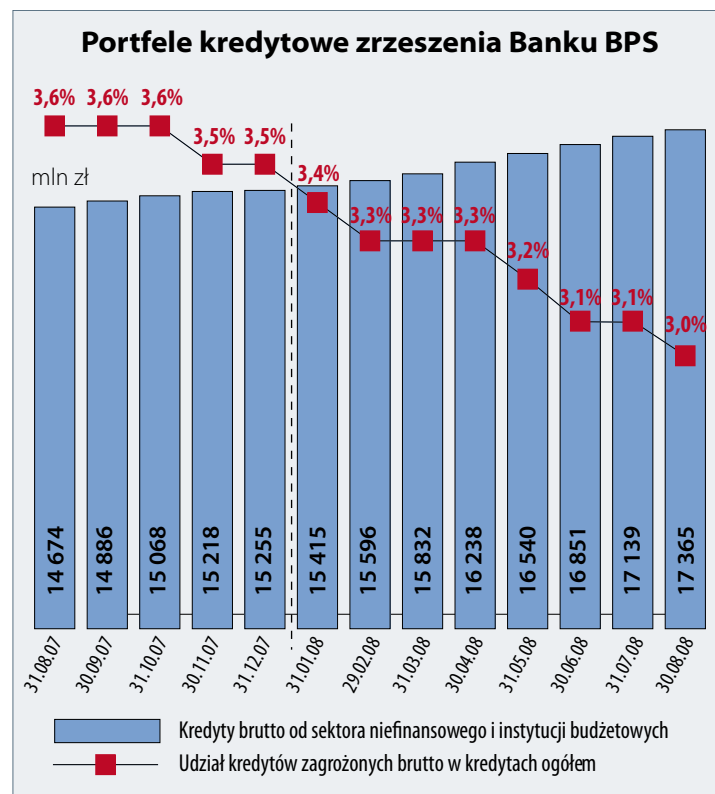
że wzrost całkowitego wymogu kapitałowego w systemie bankowym nie został zrównoważony odpowiednim przyrostem kapitałów. Jednakże z uwagi na umiarkowany wzrost akcji kredytowej i przypisanie znaczącej części portfela niższej wagi ryzyka (NUK) sytuacja BS-ów jest pod tym względem zdecydowanie lepsza niż ich konkurentów.

Z danych KNF wynika, że koszty odsetkowe BS-ów rosną szybciej niż przychody odsetkowe, co stanowi prognostyk spadku wyników finansowych w kolejnych okresach. Należy spodziewać się, że większość instytucji finansowych będzie poszukiwała płynności, podnosząc oprocentowanie lokat.

Generalnie wskaźniki efektywności BS-ów podążają za sektorem komercyjnym. Nadal jednak istnieje duże zróżnicowanie wyniku brutto przypadającego na jednego pracownika. Wskaźnik ten w bankach komercyjnych wynosi 70 tys. zł, natomiast w BS-ach – 13,8 tys. zł. Banki spółdzielcze realizują nadal najwyższy poziom marż odsetkowych w systemie, co przypisuje się konsekwencjom wzrostu stóp procentowych NBP i relatywnie niższej presji ze strony konkurencji na rynkach lokalnych. Można oczekiwać, że wysokość marż na trudnym rynku będzie coraz niższa.

Spółdzielczy liderzy

Bank BPS – lider trzech zrzeszeń, w ciągu dziewięciu miesięcy br. wypracował 97,9 mln zł zysku brutto (o 138,8 proc. więcej niż rok wcześniej) i 51,8 mln zł zysku netto (wzrost o 52,9 proc.). Tak wysoka dynamika wyników związana jest z usprawnieniem zarządzania siecią jednostek sprzedażowych, racjonalną polityką kosztową oraz procesem odzyskiwania należności. Odzwierciedleniem skuteczności tych działań jest spadek poziomu wskaźnika C/I z 71,4 do 59,1 proc.

W odróżnieniu od konkurentów, Bank BPS posiada dużą nadwyżkę depozytów nad udzielonymi kredytami (ok. 7,5 mld zł). Baza depozytów we wrześniu br. w porównaniu do ubiegłorocznej wzrosła o 129,6 proc., w podobnym tempie zwiększyło się też obligo kredytów (122,8 proc.). Udział kredytów zagrożonych obniżył się z 12,2 do 4,8 proc.

Mirosław Potulski, prezes Banku BPS podkreśla, że kryzys europejski wskazuje na potrzebę unikania finansowania działalności w oparciu o rynek międzybankowy

Bank BPS – lider trzech zrzeszeń, w ciągu dziewięciu miesięcy br. wypracował 97,9 mln zł zysku brutto (o 138,8 proc. więcej niż rok wcześniej) i 51,8 mln zł zysku netto (wzrost o 52,9 proc.).

BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI SA WYBRANE ELEMENTY BILANSU, RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

Lp.	Wyszczególnienie	30.09.2007	30.09.2008	Zmiana 30.09.08/30.09.07	Dynamika 30.09.08/30.09.07
	1	2	3	4=3-2	5=3/2
1.	Suma bilansowa	8 484 577	10 297 144	1 812 567	121,4 proc.
2.	Depozyty i inne zobowiązania wobec banków spółdzielczych	6 309 859	7 828 207	1 518 348	124,1 proc.
3.	Depozyty i inne zobowiązania podmiotów niebankowych	1 292 311	1 674 305	381 994	129,6 proc.
4.	Kredyty i inne należności ogółem	2 629 456	3 229 386	599 930	122,8 proc.
5.	Kredyty i inne należności zagrożone	319 883	154 615	-165 268	48,3 proc.
6.	Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	12,17 proc.	4,79 proc.	-7,38pp.	-
7.	Wynik na działalności bankowej	141 787	162 829	21 042	114,8 proc.
8.	Koszty działania Banku wraz z amortyzacją	104 686	110 268	5 582	105,3 proc.
9.	Różnica wartości rezerw i aktualizacji	-909	21 424	22 333	-
10.	Wynik finansowy brutto	40 995	97 879	56 884	238,8 proc.
11.	Wynik finansowy netto	33 896	51 832	17 936	152,9 proc.
12.	Fundusze własne	305 201	369 168	63 967	121,0 proc.
13.	Współczynnik wypłacalności	11,08 proc.	10,54 proc.	-0,54pp.	-
14.	ROE brutto	16,64 proc.	35,07 proc.	18,43pp.	-
15.	ROA brutto	0,66 proc.	1,28 proc.	0,62pp.	-
16.	C/I	71,41 proc.	59,05 proc.	-12,36pp.	-

Według stanu na 30.09.2008 r. (w tys. zł)

Źródło: Bank BPS

oraz inwestowania nadwyżek w ryzykowne instrumenty pochodne. Bank zaangażował nadwyżkę środków depozytariuszy w bezpieczne i rentowne papiery skarbowe. Według stanu na 30 września br. posiadał w swoim portfelu 83,0 proc. papierów dłużnych Skarbu Państwa oraz mniej niż 1 proc. lokat w instytucjach zagranicznych.

W sierpniu br. nastąpiło zaliczenie do kapitału banku środków pochodzących z I tranzy emisji obligacji (30 450 tys. zł). We wrześniu fundusze własne zwiększył odpis z zysku za I półrocze br. w wysokości 31,1 mln zł. Bank dokonał również emisji II serii Certyfikatów Depozytowych w kwocie 30 mln zł skierowanych do odbiorców instytucjonalnych oraz wystąpił do KNF z wnioskiem o zaliczenie środków pochodzących z ich sprzedaży do funduszy własnych jako dług podporządkowany.

Kontrowersyjne udziały

Podczas konferencji FRBS w Falentach prezes Banku BPS zasygnalizował problem udziałów spółdzielczych. W myśl przepisów ustawy Prawo spółdzielcze, bank musi zwrócić udziały nadobowiązkowe, tzn. powyżej jednego, lub wszystkie, gdy członek wystąpi ze spółdzielni. Jeżeli zażąda udziałów przed końcem września, spółdzielnia ma obowiązek dokonać ich wypłaty po zebraniu przedstawicieli, które zatwierdza bilans za dany rok. Według nowych Międzynarodowych Standardów Rachunkowości udziały są zaliczane do

zobowiązań, a zatem traktowane tak jak lokaty terminowe, a nie jak fundusze własne. Do kapitałów mogą być zaliczane tylko fundusze, które są w sposób stały kontrolowane przez banki i stanowią zabezpieczenie ich działalności.

WSPÓŁPRACA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH Z GOSPODARSTWAMI DOMOWYMI

Udział banków spółdzielczych w wynikach sektora bankowego (w %)	2004	2005	2006	2007	VI 2008
Należności od gospodarstw domowych	12,8	11,3	10,2	8,7	8,3
Zobowiązania wobec gospodarstw domowych	9,1	10,2	11,9	12,2	11,5

Źródło: Bank BPS

W przypadku BS-ów pojawił się problem, czy zwrotny charakter udziałów pozwala – mając wzgląd na nowe standardy księgowe – uwzględnić je przy wyliczaniu progów kapitałowych. Problem ten jest szczególnie istotny, gdy fundusz członkowski stanowi znaczącą bądź dominującą część kapitału lub istnieje duża koncentracja udziałów w wąskiej grupie osób.

Na poziomie Komisji Europejskiej przyjęto generalną zasadę, że udziały można zaliczać do funduszy własnych. Co wcale nie oznacza, że ktoś, kto prowadzi działalność bankową, nie powinien w bieżącym zarządzaniu monitorować tego czynnika ryzyka. Nie ma pewności, że KE nie zmieni stanowiska i nie wprowadzi standardu, w myśl którego udziały o charakterze zwrotnym nie mogą stanowić funduszy własnych. □